

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 727/2017-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Radoslavom Olijášom, PhD., Grösslingová 58, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 700/2014 z 28. februára 2017, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 700/2014 z 28. februára 2017 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 700/2014 z 28. februára 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ď a l š i e k o n a n i e .

3. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Radoslava Olijáša, PhD., Grösslingová 58, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti návrhu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 727/2017 z 28. novembra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 700/2014 z 28. februára 2017 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je pred všeobecnými súdmi žalobkyňou v konaní o náhradu škody. Krajský súd napadnutým rozhodnutím zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 21 C 209/2008 z 24. apríla 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Napriek skutočnosti, že napadnuté rozhodnutie nie je vo veci rozhodnutím „konečným“, sťažovateľka poukázaním na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 46/2013 z 3. septembra 2013 odôvodňuje možnosť podrobiť jej vec ústavnoprávnemu prieskumu.

Sťažovateľka poukazuje na to, že po platnosti a účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) „už nie je použiteľný tradovaný právny ústavného súdu (napr. II. ÚS 24/02), podľa ktorého dovolanie podľa § 237 písm. f/ bývalého O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom účastníkovi konania) možno považovať za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a že jeho nevyčerpanie nemožno nahradzovať sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.“. Inak povedané, sťažovateľka vo veci nepodala dovolanie, pretože je podľa jej názoru neprípustné a z toho dôvodu ho nemožno považovať za účinný a dostupný prostriedok nápravy. Názor o neprípustnosti dovolania podkladá odkazom na R 19/2017 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 236/2016 z 19. januára 2017, podľa ktorého: „Dovolanie proti uzneseniu, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nesmeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ani rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku.“).

Odhladnuc od už uvedeného sťažovateľka považuje sťažnosť za prípustnú aj z dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka napadnuté rozhodnutie považuje za svojvoľné (preto namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), keďže podľa jej názoru „svojím odôvodnením nezodpovedá požiadavkám na rozhodnutie odvolacieho súdu stanoveným v § 393 ods. 2 a 3 C.s.p., ani požiadavkám na odôvodnenie súdneho rozhodnutia stanoveným v § 220 ods. 2 a 3 C.s.p., ba ani požiadavkám na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít stanoveným v článku 2 ods. 2 a 3 C.s.p., obzvlášť v časti extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi odvolacieho súdu a jeho skutkovými zisteniami, právne závery zo skutkových zistení v žiadnej možnej

interpretácii nevyplývajú, právne závery odvolacieho súdu sú svojvoľné, dôvody uznesenia odvolacieho súdu zásadne popierajú účel a význam aplikovaných právnych predpisov, sú zjavne protirečivé a popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, a sú zjavne jednostranné“.

Podľa sťažovateľky rozhodujúcou otázkou pre posúdenie veci je tá, či odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa v trestnej veci (z nej sa vyvodzuje nárok na náhradu škody, pozn.) nadobudol právoplatnosť, a teda či na základe neprávoplatného rozsudku prichádza do úvahy výkon trestu.

Sťažovateľka v konkrétnostiach uvádza tieto námietky:

«1. Napadnutým uznesením odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom ako jediný dôvod zrušenia rozsudku je nezrozumiteľne a formalisticky uvedený dôvod podľa § 389 ods. 1 písm. c/ C.s.p. (súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom). Tento zrušovaci dôvod rozhodne nebol naplnený.

Odvolací súd bol totiž povinný podľa § 390 C.s.p. sám vo veci rozhodnúť, pretože v tejto veci rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 31.10.2012 sp. zn. 2 Co 282/2011-251 už zrušil skorší rozsudok Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 10.11.2009 sp. zn. 21 C 209/2008-168) a v napadnutom uznesení konal a rozhodoval o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie (rozsudok Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 25.04.2014 sp. zn. 21 C 209/2008-390). V čase rozhodovania odvolacieho súdu bolo ustanovenie § 390 C.s.p. ako procesné ustanovenie už účinné a vzťahovalo sa aj na konania začaté pred účinnosťou C.s.p. s poukazom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 1 C.s.p., a teda sa vzťahovalo aj na prípady, keď došlo k skoršiemu zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie aj pred účinnosťou C.s.p. Odvolací súd bol preto povinný rozhodnúť vo veci, nakoľko procesné podmienky podľa § 161 C.s.p. boli splnené, ani ich nikto nenamietal.

Odvolaací súd vytýkal rozsudku súdu prvej inštancie nedostatočne vykonané dokazovanie (podľa bodu 74 odôvodnenia v časti aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, „splnením zákonných predpokladov pre priznanie náhrady škody ako aj v súvislosti s ustálením pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaného“ a pri dávke domýšľavosti asi aj v časti - bod 68 odôvodnenia - kde sa fyzicky nachádzajú zlaté mince, od ktorých sa nárok na náhradu škody odvíja), naproti tomu žalovaný síce tieto okolnosti spochybňoval, ale žiadne dôkazy k týmto okolnostiam nepredložil ani nenavrhol, dokonca žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie (pojednávania konané dňa 11.3.2014, 11.4.2014, 25.4.2014) aj po opakovanom poučení súdom podľa § 120 ods. 4 bývalého O.s.p. nemal vôbec žiadne návrhy na vykonanie dokazovania (!). Takže súd prvej inštancie žiadne dokazovanie v tomto smere nebol ani povinný vykonávať, preto nebola splnená zákonná podmienka pre zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c/ C.s.p. - nevykonanie navrhovaných dôkazov súdom prvej inštancie a neúčelnosť doplnenia dokazovania odvolacím súdom, lebo žiadne návrhy na vykonanie dokazovania žalovaný nemal, ani v prvostupňovom ani v odvolacom konaní.

Ak odvolací súd považoval dokazovanie za neúplné (hoci na poslednom prvostupňovom pojednávaní žalovaný nemal žiadne návrhy na doplnenie dokazovania) v týchto údajne pre neho podstatných okolnostiach, bol povinný dokazovanie podľa § 384 C.s.p. zopakovať alebo doplniť a tak si zadovážiť sám rovnocenný podklad pre zistenie skutkového stavu na základe bezprostredne pred ním vykonaného dokazovania na odvolacom pojednávaní (§ 384 a § 385 C.s.p.). Nezopakovaním či nedoplnením dokazovania odvolací súd zmaril žalobkyňi (sťažovateľke) jej procesné právo vyjadriť sa k takto vykonávanému dokazovaniu a zisťovaniu skutkového stavu na jeho základe. Bez zopakovania alebo doplnenia dokazovania odvolací súd ani nebol kompetentný spochybňovať skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, pretože ním bol viazaný (§ 383 C.s.p.).

Tento procesný postup odvolacieho súdu vyúsťujúci až do zrušenia rozsudku súdu prvej inštancie pri ignorancii ust. § 390 C.s.p. znemožnil žalobkyňi (sťažovateľke) uskutočňovanie jej procesných práv, obzvlášť základného práva podľa článku 48 odsek 2 ústavy na verejné prerokovanie veci v prítomnosti žalobkyne (nakolko odvolací súd mal

nariadiť odvolacie pojednávanie), aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ako aj k použitiu právneho predpisu v konaní doteraz nepoužitého (§ 382 C.s.p.)...

2. Podstata výhrad odvolacieho súdu voči rozsudku súdu prvej inštancie sa koncentruje v bodoch 73 a 74 odôvodnenia napadnutého uznesenia: „73... K tomu, aby súd mohol rozhodnúť o nároku žalobkyne na náhradu škody, musí mať preukázanú aktívnu vecnú legitimáciu strany sporu na strane žalobcu, opodstatnenosť nároku v zmysle príslušných zákonných ustanovení, podľa ktorých nárok posudzuje a predovšetkým dostatočne vykonané dokazovanie dôvodnosti nároku, z ktorého by vyplývalo splnenie zákonných predpokladov pre priznanie nároku na uplatnenú náhradu škody 74. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací z dôvodu, že súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy v súvislosti uplatneným nárokom na náhradu škody, ktoré sa týkajú aktívnej vecnej legitimácie strany sporu na strane žalobcu, splnením zákonných predpokladov pre priznanie náhrady škody ako aj v súvislosti s ustálením pasívnej vecnej legitimácie na strane žalovaného, pretože žalovaný Slovenská republika - Generálna prokuratúra SR, ktorý bol zaviazaný na zaplatenie náhrady škody svoju vecnú legitimáciu v konaní namieta a žalobkyňa v podanom odvolaní navrhla zaviazať Slovenskú republiku v zastúpení Generálnou prokuratúrou SR ako aj Ministerstvom spravodlivosti SR na náhradu škody spoločne a nerozdielne, podľa § 389 ods. 1 písm. c/ Civilného sporového poriadku zrušil a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie“. Takéto odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je zjavne svojvoľné a nepreskúmateľné až nezrozumiteľné a nerešpektuje požiadavky C.s.p. na riadne odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (čl. 2 ods. 2 a 3 analogicky, § 220 ods. 2 a 3 analogicky, § 393 ods. 2 a 3 C.s.p.) a požiadavky v odôvodnení uviesť aj to, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať (§ 391 ods. 3 C.s.p.). Vyššie uvedené odôvodnenie napadnutého uznesenia vôbec nezodpovedá požiadavke náležitej konkrétnosti a detailnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým tento pristúpi k zrušeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej, takže ani ten nedostal návod čo a ako má dokazovať.

3. Odvolací súd v napadnutom uznesení vyslovil taký právny názor, ktorým absolútne negoval svoj skorší právny názor v zrušujúcom uznesení zo dňa 31.10.2012 sp.zn. 2 Co 282/2011-251 (vid'. ďalej). V kontexte s povinnosťou odvolacieho súdu sám rozhodnúť vo veci bol odvolací súd povinný žalobkyňu (sťažovateľku) vyzvať podľa § 382 C.s.p., aby

sa vyjadrila k možnému použitiu ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Žiadnu takúto výzvu podľa § 382 C.s.p. odvolací súd stranám neadresoval, čo znamená popretie práva žalobkyne (sťažovateľky) vyjadriť sa k možnému použitiu rozhodujúceho ustanovenia právneho predpisu obzvlášť za situácie, že odvolací súd sa evidentne a bezdôvodne odklonil od vlastného skoršieho právneho názoru (bez toho, aby došlo k zmene už zisteného skutkového stavu).

4. Odvolací súd sa v napadnutom uznesení v podstate vyhovára na to, že nie je viazaný svojim skorším právnym názorom vo veci (uznesenie zo dňa 31.10.2012 sp. zn. 2 Co 282/2011-251), ktorý v napadnutom uznesení úplne negoval. Z požiadavky právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí však vyplýva, že odvolací súd síce nie je viazaný svojim skorším právnym názorom, ale pre zmenu právneho názoru musí uviesť konkrétne, dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu (čl. 2 ods. 3, § 220 ods. 3, § 393 ods. 3 C.s.p. analogicky). V praxi takým dôvodom odklonu môžu byť nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré medzičasom vyšli najavo alebo zmena ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 C.s.p.). Ako dôvod pre zmenu právneho názoru ale nemôžu slúžiť skutočnosti, dôkazy alebo právna argumentácia, s ktorou sa už raz odvolací súd vo svojom skoršom rozhodnutí vysporiadal; rovnako tak dôvodom pre zmenu právneho názoru nemôže byť rozhodnutie najvyššieho súdu rozhodujúce úplne iný skutkový a právny stav (teda jeho publikovaná právna veta vytrhnutá z kontextu). V tejto veci odvolací súd ako jediný dôvod odklonu uviedol právny názor v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo dňa 31.7.1996 sp. zn. 2 Cdo 2/1996 (R 116/1999), pričom žalovaný už v skoršom odvolacom konaní (sp. zn. 2Co 12/2010) na tento právny názor najvyššieho súdu poukazoval a odvolací súd pri svojom skoršom právnom názore vyslovenom v uznesení zo dňa 31.10.2012 sp. zn. 2 Co 282/2011-251 sa s takou právnou argumentáciou v podstatných rysoch vysporiadal (aj keď výslovne neuvádzal, že sa vysporadúva práve s právnym názorom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 2/1996). Navyše tento právny názor najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 2/1996 na danú vec ani nie je použiteľný a jeho právna veta publikovaná v Zbierke stanovísk NS a súdov SR je vytrhnutá z kontextu ako uvádzam ďalej v bodoch 10. a 11. Dá sa teda uzavrieť, že napadnuté uznesenie je aj v tomto smere svojvoľné, a jeho odôvodnenie popiera procesné právo žalobkyne

(sťažovateľky) na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie odklonu podľa článku 2 ods. 3 C.s.p. od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít a doterajšieho právneho názoru odvolacieho súdu.

5. Odvolací súd aj poprel ustanovenia § 193 a § 194 C.s.p. o tom, že súd je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin alebo priestupok a o tom, kto ich spáchal. V napadnutom uznesení odvolací súd vyslovil právny názor, že sa v danej veci jedná o zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste podľa § 6 zák. č. 58/1969 Zb. (ktorý odvolací súd použil retroaktívne, ako uvádzam ďalej). Uloženie trestu a jeho výkon v sebe nevyhnutne zahŕňa aj uznanie viny odsúdeného, pretože výkon trestu je možný iba na osobe, ktorá bola právoplatne uznaná vinnou z trestného činu a výkon trestu je možný iba na základe právoplatného výroku o treste. Prezumpcia neviny sa týka každého, kto nebol právoplatne odsúdený (§ 2 ods. 2 Tr. por. 141/1961 Zb.), odsúdeným je iba ten, proti komu bol vydaný odsudzujúci rozsudok, ktorý už nadobudol právoplatnosť (§ 12 ods. 10 Tr. por. 141/1961 Zb.) a dvadsať hlava Tr. por. č. 141/1961 Zb. pojednávajúca o výkone trestov jasne hovorí, že trest sa vykonáva výlučne na odsúdenom. V danej veci však odvolací súd vychádzal zo stanoviska, že sa jedná o zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste, naproti tomu tu ale v trestnej veci (od ktorej sa žalovaná náhrada škody odvíja) nikdy nebol vydaný právoplatný odsudzujúci rozsudok (konkrétne neprávoplatný rozsudok Ludového súdu v Banskej Bystrici zo dňa 9.1.1959 sp. zn. T 467/1958 vyslovujúci vinu mojej starej matky [REDAKOVANÉ] a ukladajúci jej trest o. i. prepadnutia veci bol napadnutý odvolaním, na ktorého základe Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením zo dňa 22.11.2007 sp. zn. 2 To 73/06 prvostupňový odsudzujúci rozsudok zrušil a trestné stíhanie voči mojej starej matke [REDAKOVANÉ] zastavil). Odvolací súd teda miesto toho, aby týmito rozhodnutiami súdov v trestnej veci bol viazaný podľa § 193 C.s.p. ev. na ne prihliadol podľa § 194 C.s.p., tak prišiel k záveru o tom, že na základe neprávoplatného prvostupňového rozsudku bol vykonávaný trest a teda jedná sa o zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste.

6. S poukazom na notoricky známu a opakovanú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky, súčasne

má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna úprava.

V napadnutom uznesení (odsek 54 odôvodnenia) odvolací súd došiel k tomu, že „v danom prípade žalobkyni vznikol nárok na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. zrušením nesprávneho rozhodnutia o treste prepadnutia majetku“ a v odsekoch 55 až 57 odôvodnenia cituje právnu úpravu zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenej rozhodnutím o treste. Tu už sa napadnuté uznesenie vymyká akýmkoľvek pravidlám formálnej a právnej logiky (evidentne svojvoľne) a základným princípom C.s.p. o povinnosti súdu postupovať a rozhodovať v súlade s účinnými právnymi predpismi (čl. 16 ods. 1 C.s.p.), pretože chce aplikovať na danú vec právnu úpravu zákon č. 58/1969 Zb., ktorý pri žiadnej možnej interpretácii práva sa nedá použiť. Zákon č. 58/1969 Zb. podľa jeho prechodných ustanovení sa vzťahuje len na náhradu škody spôsobenej rozhodnutiami, ktoré budú vydané po nadobudnutí jeho účinnosti (1.7.1969). V čase vyhlásenia neprávoplatného prvostupňového odsudzujúceho rozsudku Ľudového súdu v Banskej Bystrici (9.1.1959) právna úprava zodpovednosti štátu za škodu neexistovala, a v čase rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici ako odvolacieho súdu o zrušení prvostupňového odsudzujúceho rozsudku a zastavení trestného stíhania (22.11.2007) zákon č. 58/1969 Zb. už bol zrušený, nakoľko od 1.7.2004 už bol účinný zákon č. 514/2003 Z.z. Rovnako tak v odôvodnení napadnutého uznesenia spomínaný zákon č. 87/1991 Zb. neprichádza do úvahy ani z hľadiska jeho časovej pôsobnosti.

7. Odvolací súd v napadnutom uznesení (odsek 72 odôvodnenia) aj tvrdí, že „bude potrebné, aby súd prvej inštancie sa zaoberal námietkou žalovaného, že súd konal postupne s fyzickými osobami na strane žalobcu, ktoré nepreukázali zákonným spôsobom svoju aktívnu legitimáciu a preto je sporné, či boli oprávnené konať ako účastníci konania na strane žalobcu.“ Odvolací súd ale nepostrehol, že žalovaný až v odvolacom konaní začal namietat aktívnu legitimáciu žalobkyne. Odvolaciemu súdu ale na takúto námietku nedovoľoval prihliadať v minulosti účinný O.s.p. ani teraz účinný C.s.p., nakoľko nebola uplatnená pred súdom prvého stupňa; navyše žalovaný nikdy neuvádzal žiadne konkrétne skutočnosti či dôkazy vyvracajúce aktívnu legitimáciu. Napadnuté uznesenie je svojvoľné z toho hľadiska, že odvolací súd ako dôvod pre zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie si

vzal takú skutočnosť (aktívna legitímácia), na ktorú mu procesné predpisy v odvolacom konaní (býv. O.s.p. a C.s.p.) nedovoľovali prihliadať. Naproti tomu v pripojenom trestnom spise sp. zn. T 467/58 sa nachádzajú matričné doklady (úmrtný list mojej starej matky [REDACTED], rodný list mojej matky [REDACTED], rod. [REDACTED], rodný list žalobkyne [REDACTED], rod. [REDACTED], sobášne listy), a v konaní pred súdom prvej inštalácie boli podaním zo dňa 6.2.2013 predložené úmrtný list mojej matky [REDACTED], a potvrdenie notárky o okruhu dedičov, na pojednávaní dňa 10.9.2013 bolo oboznámené ako listinný dôkaz právoplatné osvedčenie o dedičstve po mojej matke [REDACTED] sp. zn. 31 D 721/2012, a na pojednávaní dňa 11.3.2014 bolo predložené potvrdenie notárky o právnom nástupníctve po mojej matke [REDACTED] sp. zn. 31D 721/2012. Vzhľadom na to aktívna legitímácia a dedičská postupnosť po mojej starej matke [REDACTED] [REDACTED] bola jednoznačne preukázaná verejnými listinami (a preto netuším, ako ešte mám preukazovať svoju aktívnu legitímáciu na vedenie sporu, keď všetky doklady o tom sú súčasťou spisu, ako s účastníčkou konania po úmrtí mojej právnej predchodkyne - matky so mnou konali všeobecné sudy, aj ústavný súd v konaní o sťažnosti na zbytočné prietahy v tomto konaní sp. zn. II. ÚS 643/2016, a z odôvodnenia napadnutého uznesenia nijako nevyplýva, ako sa s tým má vysporiadať súd prvej inštalácie a čo má ďalej v tomto smere vykonať a dokazovať); odvolací súd teda jednoznačne mal podklady pre rozhodnutie v tejto otázke aj po prípadnom zopakovaní dokazovania. V tomto smere je záver odvolacieho súdu svojvoľný a extrémnom protiklade s obsahom verejných listín založených v spise (nota bene ktorých obsahom je viazaný).

8. Napadnuté uznesenie vychádza z toho, že mojej starej matke [REDACTED] [REDACTED] bol neprávoplatným rozsudkom Ľudového súdu v Banskej Bystrici zo dňa 9.1.1959 okrem iného uložený trest prepadnutia majetku. Naproti tomu z rozsudku Ľudového súdu v Banskej Bystrici zo dňa 9.1.1959 vyplýva, že trest prepadnutia majetku nebol nikdy uložený, a bol uložený (len) trest prepadnutia 87 ks zlatých mincí z celkového počtu 143 ks, t.j. zvyšných 56 ks zlatých mincí ($56+87=143$) neboli nikdy predmetom výroku rozsudku o treste a potom už odporuje akýmkoľvek zásadám zdravého rozumu, že 56 ks mincí malo byť postihnutých nejakým trestom, keď z citovaného rozsudku Ľudového súdu v Banskej Bystrici zo dňa 9.1.1959 vyplýva, že výrok o treste sa týchto 56 ks mincí vôbec netýkal.

9. V napadnutom uznesení sa bez hlbšieho vzťahu k danej veci spomína rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej republike a výklad zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. Tu však chýba akákoľvek racionálna argumentácia, prečo by mal byť tento zákon použitý, nakoľko v konaní neboli tvrdené žiadne skutkové okolnosti nasvedčujúce použitiu tohto zákona. Predmetom žaloby ani nie je vydanie veci in natura (ktoré zákon č. 87/1991 Zb. primárne predpokladá) a potom už postráda akýkoľvek racionálny zmysel dokazovanie, kde sa 143 ks zlatých mincí toho času nachádza a či sa jedná o rovnaké kusy, ako boli zaistené; je nepochybné, že zlaté mince zaistili orgány činné v trestnom konaní, a žalovaný vôbec netvrdí, že boli vlastníkom vrátené. Odvolací súd teda rozhodoval o niečom, čo ani nebolo predmetom žaloby. Zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách ani z hľadiska jeho časovej a vecnej pôsobnosti, ani z hľadiska jeho účelu a zmyslu (náprava majetkových krívd spôsobených o. i. v právoplatne skončených trestných veciach pred 1.1.1990) sa na danú vec nevzťahuje. Predovšetkým tento zákon predpokladal vydanie veci in natura (čo ani nebolo predmetom žaloby), uplatneniu nároku podľa neho musela predchádzať súdna rehabilitácia podľa zák. 119/1990 Zb. (teda oba tieto predpisy sa logicky museli týkať trestných vecí právoplatne skončených, nie však vecí neprávoplatných v štádiu odvolacieho konania; stráca sa tu akýkoľvek zmysel rehabilitácie, keď ani nedošlo k právoplatnému odsúdeniu) a nárok na vydanie veci bolo treba uplatniť do 30.9.1991 (dávno predtým, ako o odvolaní v trestnej veci rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici dňa 22.11.2007 tak, že prvostupňový neprávoplatný odsudzujúci rozsudok zrušil a trestné stíhanie zastavil). Skutočne sa veľmi nerada vyjadrujem k tejto pasáži odôvodnenia napadnutého uznesenia, nakoľko som uvádzanú reštitučnú vec žalobcu [REDAKOVANÉ] ako predsedníčka odvolacieho senátu rozhodovala a tam zistený skutkový stav a použité právne predpisy sú absolútne neporovnateľné s mojou osobnou vecou, a pokiaľ tomu senát 2Co nerozumie, tak ho považujem za úplne nekompetentný a diletantský.

10. Napadnuté uznesenie zaujíma právny názor, že v danej veci sa jedná o zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o treste. Výkon trestu ale predpokladá právoplatný odsudzujúci rozsudok, ktorý v danej veci nikdy neexistoval, ani to nikto netvrdil. Naproti tomu uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22.11.2007 v trestnej veci preukazuje, že právoplatný odsudzujúci rozsudok tu nikdy nebol, lebo

na základe odvolania zrušoval neprávoplatný odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa. Napadnutým uznesením došlo k absolútnemu popretiu základných zásad Trestného poriadku o prezumpcii neviny (§ 2 ods. 2 Tr. por. č. 141/1961 Zb.), definícii odsúdeného (§ 12 ods. 10 Tr. por. č. 141/1961 Zb.) a dvadsiatej hlavy Tr. por. č. 141/1961 Zb. pojednávajúcej o výkone trestov, keďže prezumpcia neviny platí až do právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, nevyhnutnou podmienkou definície odsúdeného je právoplatný odsudzujúci rozsudok a Trestný poriadok pripúšťa vykonať trest bez výnimky iba na odsúdenom. To sa potom prejavilo do očí bijúcim nesprávnym poukazovaním na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 2/1996, ktorého právny názor si odvolací súd bez rozmyslu osvojil, avšak mu vôbec nedošlo, že dané rozhodnutie podľa svojho publikovaného obsahu sa týkalo nesprávneho nakladania s vecami postihnutými právoplatne uloženým trestom prepadnutia majetku, ktorý bol až neskôr zrušený na podklade sťažnosti pre porušenie zákona a obnovy konania. V odseku 53 odôvodnenia napadnutého uznesenia sám odvolací súd uvádza (zrejme nepostrehnúc rozdiel medzi riadnym a mimoriadnym opravným prostriedkom v trestnom konaní) časť odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 2/1996: „Odvolací súd správne ustálil, že v danej veci, keďže žalobkyni bol uložený trest prepadnutia majetku, neskôr zrušený na základe mimoriadneho opravného prostriedku, bolo potrebné ňou uplatnený nárok na náhradu škody posúdil podľa ust. § 6 zák. č. 58/1969 Zb., upravujúceho náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o treste.“

Odvolací súd teda zjavne ignoroval tú okolnosť, že právna veta rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 2/1996 publikovaná v Zbierke stanovísk NS a súdov SR (R 116/1999) sa vzťahuje na úplne iný skutkový a právny stav t. j. týka sa nesprávneho nakladania s vecami postihnutými právoplatne uloženým trestom prepadnutia majetku v právoplatne skončenej trestnej veci, v ktorej následne došlo k zrušeniu odsudzujúceho rozsudku na základe mimoriadnych opravných prostriedkov - sťažnosti pre porušenie zákona a obnovy konania. Na druhej strane vykonávanie trestu prepadnutia majetku/veci zo strany štátu bez právoplatného odsudzujúceho rozsudku rozhodne nie je výkonom trestu, ale je svojvôľou a nesprávnym úradným postupom.

11. Napadnuté uznesenie ako jediný dôvod pre odchýlenie sa od svojho skoršieho právneho názoru použilo rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 2/1996. Toto však pre požiadavku dôkladného a presvedčivého odôvodnenia odklonu od doterajšej rozhodovacej

praxe súdov rozhodne nestačí (čl. 2 ods. 3, § 220 ods. 3 a § 393 ods. 3 C.s.p.), nakoľko toto rozhodnutie najvyššieho súdu sa týka úplne iného skutkového a právneho stavu (viď. bod 10) a prezentovaný právny názor odvolacieho súdu popiera princíp právnej istoty, v ktorom môže každý legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 C.s.p.). Patrí sa obzvlášť zvýrazniť, že celá doteraz známa rozhodovacia prax súdov riešiaci zaistenie vecí v trestnom konaní, jej stratu či zničenie, a následné jej nevrátenie vlastníkovi po právoplatnom skončení trestného konania takúto právnu situáciu považuje za nesprávny úradný postup; podmienkou úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody podľa citovaných súdnych rozhodnutí nie je dokazovanie, kde sa zaistená a vlastníkovi nevrátená vec nachádza a čo s ňou orgán činný v trestnom konaní urobil, ako si to scestne predstavuje odvolací súd. Obzvlášť stanovisko pléna Najvyššieho súdu Československej republiky zo dňa 30.11.1977 sp. zn. Plsf 3/77 (publikované ako R 35/1977) jednoznačne považuje za nesprávny úradný postup: „O nesprávny úradný postup napr. išlo, keď orgány bezpečnosti nedostatočne zabezpečili majetok osôb, ktoré brali do väzby alebo neumožnili, aby sa o majetok týchto osôb postarali iné osoby a na takomto majetku vznikla škoda.“ Rovnako tak rozsudok Najvyššieho súdu SSR zo dňa 30.9.1985 sp. zn. 1 Cz 63/85 považuje za nesprávny úradný postup nevrátenie veci zaistenej v prípravnom konaní trestnom po skončení trestného konania vlastníkovi veci (v dôsledku toho, že vec sa stratila počas zaistenia v prípravnom trestnom konaní). Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 117/2006 rozhodujúc o ochrane základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, vo vzťahu k zaisteným finančným prostriedkom v prípravnom konaní trestnom, ktoré orgány činné v trestnom konaní po právoplatnom skončení trestnej veci vlastníkovi nevrátili, bez výhrad vychádzal z právnych záverov všeobecných súdov o tom, že sa jedná o zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Napokon pre zhodnosť právnej úpravy a detailné a presvedčivé odôvodnenie v celom rozsahu odkazujem aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 356/2003 zo dňa 26.05.2004 (ktorý bol neskôr pre potreby súdov v Českej republike publikovaný v Zbierke a následne z neho vychádza celá česká judikatúra aj odborná literatúra), predmetom rozhodovania ktorého bol rovnaký skutkový stav ako je v danej veci, pričom Najvyšší súd Českej republiky rovnako zničenie a následné nevrátenie veci zaistenej v trestnom konaní

jej vlastníkovi považoval za nesprávny úradný postup a vzhľadom na dôkladné, výstižné a presvedčivé odôvodnenie tohto rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky na neho v celom rozsahu odkazujem.»

Z uvedených dôvodov sťažovateľka v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálehom vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 700/2014 z 28. februára 2017 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a základné právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov konania.

II.

Ústavný súd podľa § 29 ods. 3 zákona o ústavnom súde predložil prijatú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie a podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde účastníkov konania vyzval na oznámenie, či v prejednávanej veci súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

Krajský súd predložil ústavnému súde vyjadrenie sp. zn. 1 SprV 603/2017 z 28. decembra 2017, v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vo vzťahu k jej meritu poukázal na to, že k zásahu do označeného základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy dôjsť nemohlo, pretože po vydaní napadnutého rozhodnutia je vec povinný prejednať súd prvého stupňa. Sťažovateľka bola pred tento súd predvolaná a dostala možnosť vyjadriť sa k všetkým dôkazom. Podľa názoru krajského súdu v konaní pred ním samým k zásahu do sťažovateľkou označených práv nedošlo. Zvyšok vyjadrenia krajského súdu pojednáva o konaní pred súdom prvého stupňa a o konaniach netýkajúcich sa merita podanej ústavnej sťažnosti.

Sťažovateľka predložila ústavnému súdu vyjadrenie z 18. januára 2018, v ktorom súhlasila s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Vo vzťahu k meritu veci zotrvala na tvrdeniach prezentovaných v podanej ústavnej sťažnosti.

Keďže účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd nezistiac možnosť ďalšieho objasnenia stavu veci od jeho nariadenia upustil (§ 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta:

1. nesprávny procesný postup odvolacieho súdu pri posúdení odvolania bez nariadenia pojednávania a nesprávny procesný postup spočívajúci vo vrátení veci na rozhodnutie súdu prvého stupňa; sťažovateľka krajskému súdu vytýka, že vo veci bol povinný rozhodnúť sám, keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo v priebehu konania odvolacím súdom už raz zrušené (porovnaj § 390 CSP),

2. v kontexte bodu 1 nesprávny procesný postup spočívajúci v tom, že krajský súd rozhodoval odlišne so svojím predošlým názorom (vyjadreným v zrušujúcom uznesení sp. zn. 2 Co 282/2011 z 31. októbra 2012) a sťažovateľke nebolo umožnené vyjadriť sa k použitiu ustanovenia právneho predpisu, ktoré dosiaľ vo veci použité nebolo a je pre posúdenie veci rozhodujúcim (porovnaj § 382 CSP); sťažovateľka vytýka krajskému súdu použitie skutkovo aj právne irelevantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky; z uvedeného vyplýva jej názor o nepresvedčivosti odôvodnenia odklonu,

3. nesprávny procesný postup krajského súdu spočívajúci v nedostatku inštruktívneho návodu určujúceho ďalší postup vo veci (porovnaj § 391 ods. 3 CSP); z uvedeného vyplýva názor sťažovateľky o svojoľnosti napadnutého rozhodnutia,

4. nesprávne posúdenie viazanosti rozhodnutiami príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin alebo priestupok, a o tom, kto ich spáchal (porovnaj § 193 CSP a § 194 CSP); sťažovateľka poukazuje na to, že myšlienkový postup krajského súdu [vedúci k aplikácii § 6 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), resp. aplikácii zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 87/1991 Zb.“) na prejednávajúcu vec] je založený na chybných premisách, pretože sa bezvýhradne prikláňa k záveru, že škoda bola v posudzovanej veci spôsobená odsudzujúcim rozhodnutím a nezohľadňuje tie okolnosti prípadu, podľa ktorých v trestnej veci, od ktorej sťažovateľka odvodzuje nárok na náhradu škody, nebol vydaný právoplatný odsudzujúci rozsudok, ergo trest bol vykonávaný na základe neprávoplatného rozhodnutia,

5. v kontexte bodu 4 nesprávne posúdenie aplikability zákona č. 58/1969 Zb. a zákona č. 87/1991 Zb. *ratione temporis*, čo opiera o čas vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku a čas jeho zrušenia a zastavenia konania (z hľadiska možnosti nároku žalovať),

6. v kontexte bodu 4 aj nesprávne posúdenie aplikability zákona č. 87/1991 Zb. *ratione materiae*, keďže predmetom žaloby nie je vydanie veci *in natura*,

7. nesprávne spochybnenie aktívnej legitímácie sťažovateľky na žalovanie nároku,

8. nezohľadnenie nesprávností v uložení a výkone trestu; sťažovateľka poukazuje na to, že náhradu škody požaduje aj za prepadnutie predmetu, ktorý nebol výrokom odsudzujúceho rozhodnutia označený za predmet trestu, avšak *de facto* jej odňatý bol,

9. a napokon sťažovateľka poukazuje na rozhodovaciu prax súdov považujúcu skutkovo a právne obdobné veci za nesprávny úradný postup.

Ústavný súd poukazuje na to, že jeho úlohou nie je posudzovať vhodnosť a účelnosť výkladu príslušného právneho predpisu všeobecným súdom. Ústavný súd hodnotí, či v konkrétnej veci uskutočnený výklad právnej normy je ústavne udržateľný, t. j. či nie je arbitrárny (svojvoľný) alebo zjavne neodôvodnený. Rovnako tak ústavný súd nezosúladzuje rozdielnu judikatúru všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 342/2010, III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Sumarizujúc podstatu problému je vhodné stručne uviesť, že žaloba o náhradu škody bola podaná z dôvodu, že starej matke sťažovateľky bolo 9. augusta 1959 príslušníkmi Krajskej správy Ministerstva vnútra v Banskej Bystrici odňatých 143 kusov zlatých mincí z numizmatickej zbierky. Proti starej matke sťažovateľky bolo na tomto základe vedené trestné stíhanie a rozsudkom Ľudového súdu v Banskej Bystrici sp. zn. T 467/58 z 9. januára 1959 (ďalej len „odsudzujúci rozsudok“) bola stará matka sťažovateľky uznaná vinnou z devízového priestupku a odsúdená na zaplatenie pokuty 300 Kčs a k trestu prepadnutia majetku 87 zlatých mincí. Odsudzujúci rozsudok nebol starej matke sťažovateľky (tá medzičasom zomrela) ani prokuratúre doručený. Proti odsudzujúcemu rozsudku podala odvolanie jej dcéra (matka sťažovateľky). Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 To 73/06 z 27. júla 2006 bolo odvolanie odmietnuté ako podané neoprávnenou osobou. Nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 43/07 z 24. apríla 2007 bolo predmetné uznesenie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie z dôvodu porušenia základného práva na súdnu ochranu. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 2 To 73/06 z 22. novembra 2007 (ďalej len „zrušujúce rozhodnutie“) odsudzujúci rozsudok následne zrušil a trestné stíhanie zastavil.

Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 43/07 z 24. apríla 2007 konštatoval, že vzhľadom na špecifickosť veci, podstatou ktorej je návrh na zrušenie napadnutého rozsudku alebo zastavenie trestného stíhania za krivdy spáchané minulým režimom, je ústavný súd toho názoru, že všeobecný súd mal vo zvýšenej miere akcentovať základné princípy právneho štátu uplatňované v demokratickej spoločnosti, ktoré výrazne rezonujú najmä v procesoch vyrovnávania sa s krivdami predchádzajúceho režimu a neuprednostňovať taký výklad platných zákonov, ktorý za zistených okolností nie je súladný s ústavou.

Súdiac námietky atakujúce postup a napadnuté rozhodnutie krajského súdu ústavný súd považuje za vhodné upriamiť pozornosť najprv na skutočnosť, že pri odsudzujúcom rozsudku nebolo v trestnom konaní možné spoľahlivo ustáliť záver o jeho právoplatnosti. Aj spomínaný nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 43/07 z 24. apríla 2007 zdôrazňoval, že takú skutočnosť nemožno bezprecedentne pričítať na ťarchu navrhovateľky, ba práve

naopak, vo veci konajúce orgány verejnej moci sú povinné takú skutočnosť doložiť relevantnými dôkazmi.

Následne prebehlo pred Krajským súdom v Banskej Bystrici konanie o odvolaní, z čoho možno odvodzovať, že odsudzujúci rozsudok právoplatnosti nedoznal. Zrušujúcim rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici bol odsudzujúci rozsudok zrušený a trestné konanie napokon zastavené.

Okolnosťou hodnou osobitného zreteľa je skutočnosť, že trestom prepadnutia majetku bol postihnutý majetok, ktorý nebol jeho predmetom (odňatie mincí nad rámec uloženého trestu). V tejto okolnosti podľa názoru ústavného súdu absentuje príčinná súvislosť medzi odsudzujúcim rozsudkom a vznikom škody, pretože výrok odsudzujúceho rozsudku odňatie zvyšných kusov mincí (nad 87 kusov) nepredpokladal.

Významnou skutočnosťou v posudzovanej veci je teda tá, že odsudzujúci rozsudok nenadobudol právoplatnosť. Je bezvýznamné vyhodnocovať v abstraktnej rovine, či je možné vykonávať trest bez právoplatného odsudzujúceho rozhodnutia vo veci, keďže bez ohľadu na to, či to možné je alebo nie, trest vykonaný bol (a odvolávajúci sa na odsudzujúci rozsudok). Súčasťou tohto rozhodnutia je preto prostá akceptácia tejto skutočnosti, pretože predmetom konania pred všeobecnými súdmi je pojednanie o nároku na náhradu za spôsobenú škodu, nie polemika o tom, či je *de lege lata* taká situácia možná.

Pri úsudku o práve uvedených okolnostiach v ich vzájomnej súvislosti je možné vziať do úvahy skutočnosť, že na sťažovateľkou tvrdený vznik škody nemalo vplyv len odsudzujúce rozhodnutie v trestnom konaní (ktorého účinky vo svete reálií *de iure* nenastali; ústavný súd tiež uznáva, že posudzovanie právoplatnosti bolo súdmi vykonané so značným oneskorením), ale zároveň aj postup orgánov verejnej moci, ktorý nesúvisel s rozhodovaním o treste. Inak povedané, na odňatie zvyšných kusov mincí sa výrok odsudzujúceho rozsudku príčinne nevzťahoval a nie je možné tvrdiť, že tieto mince boli odňaté na jeho základe. Keďže však pri posudzovaní veci krajským súdom (v napadnutom rozhodnutí) už bola všeobecnými súdmi vyslovená premisa o neprávoplatnosti

odsudzujúceho rozsudku (prebehlo konanie o odvolaní, odsudzujúci rozsudok bol zrušený a trestné stíhanie zastavené) a keďže bolo tiež zrejmé, že v ostatnej časti nároku na náhradu škody absentuje príčinná súvislosť vzniku škody na základe odsudzujúceho rozsudku, na prejednávanú vec bolo dôvodné nazerať ako na nesprávny úradný postup.

Z časového hľadiska je treba prisvedčiť argumentácii sťažovateľky, podľa ktorej v čase vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku (9. januára 1959) právna úprava zodpovednosti štátu za škodu neexistovala a v čase vyhlásenia zrušujúceho rozhodnutia (22. novembra 2007) zákon č. 58/1969 Zb. bol už zrušený, pretože od 1. júla 2004 bol účinný zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podľa zákona č. 87/1991 Zb. nárok na vydanie veci bolo treba uplatniť do 30. septembra 1991, teda dávno predtým, ako o odvolaní v trestnej veci rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici 22. novembra 2007.

Z uvedených dôvodov, čo sa týka námietok sťažovateľky k aplikabilite *ratione temporis* ústavný súd sa stotožňuje s právnym názorom sťažovateľky, podľa ktorého v konaní neboli tvrdené okolnosti nasvedčujúce potrebe aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. a zákona č. 87/1991 Zb. na posudzovanú vec.

Za neopodstatnený považuje ústavný súd tiež názor krajského súdu, ktorým spochybňuje aktívnu legitimáciu sťažovateľky v spore. Predmetom nálezu sp. zn. III. ÚS 43/07 z 24. apríla 2007 bolo prejednanie návrhu matky sťažovateľky a konštatovanie, že odmietnutím prejednania ňou podaného odvolania (v trestnej veci starej matky sťažovateľky) jej bolo odopreté právo na súdnu ochranu. Z uvedeného *ipso facto* vyplýva, že súdy na základe predmetného nálezu ústavného súdu boli viazané akceptovať v prejednávanej veci doložené právne nástupníctvo.

Ústavný súd považuje, a to najmä z dôvodu reštancie veci a právne nekonzistentného názoru krajského súdu (sťažovateľkou zvýrazňovaný neopodstatnený a nepresvedčivý odklon krajského súdu od svojho predchádzajúceho názoru použitím skutkovo a právne irelevantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), vrátenie veci súdu prvého

stupňa na ďalšie konanie za vyhybanie sa vydaniu konečného rozhodnutia vo veci v rozpore s § 390 CSP. Vhodnosť spor rozhodnúť možno implicitne odvodzovať aj zo zásahu ústavného súdu do konania v tomto štádiu.

Z týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru o porušení práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo v bode 1 výroku tohto nálezu aj skonštatoval.

Podstatou základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa ústavného súdu (PL. ÚS 22/06) poskytnutie ochrany hmotnému právu účastníka súdneho konania (III. ÚS 236/2015).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

Ústavný súd zastáva názor, že vyslovenie porušenia práva na súdnu ochranu napadnutým rozhodnutím (z už uvedených dôvodov) je z hľadiska poskytnutia ochrany hmotnému právu sťažovateľky aj vzhľadom na to, že v tomto prípade ústavný súd zasiahol do rozhodnutia, ktorým konanie ešte skončené nebolo, postačujúce. Vysporiadanie sa s ostatnými námietkami smerujúcimi proti procesnému postupu krajského súdu stráca v judikovanom kontexte opodstatnenie.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosti vo zvyšnej časti namietajúcej zásah do základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nevyhoveli, čo skonštatoval v bode 4 výroku tohto nálezu.

IV.

Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým sa porušilo základné právo alebo sloboda, ak to pripúšťa povaha tohto iného zásahu.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

V danom prípade bolo na ochranu základného práva sťažovateľky potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľky vyčíslil trovy konania na sumu 374,81 €.

Ústavný súd podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov vyčíslil náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 374,81 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti vykonané v roku 2017) v sume 2x po 147,33 € a dva režijné paušály v sume 2x po 8,84 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2018